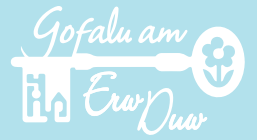


2. Iechyd a Diogelwch



Mae'r daflen hon yn rhoi canllawiau ar iechyd a diogelwch, cymorth cyntaf, citiau cymorth cyntaf a chynnal asesiad risg wrth gynnal digwyddiad neu ddiwrnod gwirfoddoli.

Cyfrifoldeb rheolwyr y tir claddu yw ystyried diogelwch y safle cyfan i ymwelwyr achlysurol. Mae'r canllawiau hyn ar gyfer grwpiau sy'n cynnal digwyddiad neu ddiwrnod gwaith fel rhan o brosiect cadwraeth.

Mae'n rhaid i reolwyr tiroedd claddu a mynwentydd eglwysi feddwl am iechyd a diogelwch nid yn unig y ymwelwyr, ond y bobl sy'n gwirfoddoli hefyd. Mae mynwentydd cyhoeddus yn debygol o fod yn gyfrifoldeb yr awdurdod lleol ac, yn y rhan fwyaf o safleoedd Anglicanaidd, mae Cyngor yr Eglwys yn ysgwyddo cyfrifoldeb. Mae hyn yn cynnwys sicrhau bod y tir claddu mor ddiogel â sy'n rhesymol ymarferol a bod gofal yn cael ei gymryd i leihau nifer y damweiniau. Mae'n rhaid i'r corff cyfrifol gydymffurfio â deddfwriaeth iechyd a diogelwch, sicrhau yswiriant atebolrwydd cyhoeddus a chadw cofnodion.

Wrth drefnu diwrnod gwaith neu ddigwyddiad, bydd rhaid i chi ystyried y peryglon, y risg gysylltiedig a sut mae cadw pobl mor ddiogel â phosib.

ASESIAD RISG

Gall asesiad risg fod yn rhestr wirio ddefnyddiol ar gyfer trefnu digwyddiad; mae'r cyntaf yn cymryd amser ond mae'n gyntaf yr eildro a phob tro wedi hynny.

Asesiad risg o'r safle

Dechreuwch drwy edrych ar y safle'n systematig, gan geisio dychmygu ymweld ag o am y tro cyntaf:



Llwybrau a mynedfeydd

– ydi'r llwybrau'n wastad neu'n anwastad, oes unrhyw stepiau clir? Os oes rheilen wrth stepiau, ydi'r rheilen yn ddigon cryf, yn llyfn neu'n arw, oes unrhyw ddarnau wedi torri?

Ardaloedd oddi wrth

lwybrau – sut mae gweddill y safle? Ydi'r tir yn anwastad, oes cerrig y gellid baglu drostynt, cerrig beddau nad ydynt yn gwbl glir, mieri neu ddanadl poethion?

Gwaith carreg a

chofadeiladau

– oes unrhyw rai o'r rhain yn ansefydlog? Oes beddau wedi'u hamgylchynu gan reiliau pigog?

Coed – ydi'r coed yn ddiogel (ydych chi wedi gweithredu ar argymhellion yr arolygon ar y coed), oes ganddynt ganghennau isel, pigog neu foncyffion? Ydyn nhw'n wenwynig?

Asesiad risg o'r gweithgaredd

Edrychwch ar y gweithgaredd sydd wedi'i drefnu - pa arfau neu offer fydd yn cael eu defnyddio? Beth yw ystod oedran a gallu'r cyfranogwyr?

Arfau – a fydd yr arfau'n ffinio? Os byddant, rhestrwch nhw. Beth am arfau trwm neu anodd eu trin? Gall y rhain fod yn arfau torri, gordd, peiriannau torri gwair.

Offer arall – a fydd pethau trwm i'w codi, pethau i faglu drostynt, ydych chi'n bwriadu gwneud tân neu ferwi dŵr?

Y gweithgaredd – beth fydd pobl yn ei wneud a ble fyddant yn gweithio? Beth yw lefel y sgil neu'r hyfforddiant sydd ei angen? A fydd pobl yn gwneud gweithgaredd am y tro cyntaf neu ydych chi'n gwybod bod ganddynt brofiad blaenorol? Oes risg benodol gyda gweithgaredd; defnydd amhriodol o arfau, codi gwrthrychau trwm neu anodd, angen gofod o amgylch y person? (Defnydd o ordd neu strimar er enghraifft).

A fydd y gwaith ar lwybr neu ffordd neu'n agos atynt?

Ar ddiwedd y broses hon, byddwch yn teimlo bod y safle cyfan yn hynod beryglus, bod posib i'r



Pinwydden
yr Alban

2. Iechyd a Diogelwch

gweithgaredd rydych yn ei drefnu fod yn anghueol ac na ddylid caniatáu i unrhyw un ddot ar eich safle! Bydd y cam nesaf yn gosod y risg mewn persbectif, gobeithio.

Lefel y Risg

Mae'n rhaid i chi fesur lefel y risg yn awr. Dylech ystyried y tebygolrwydd o ddamwain yn digwydd, a'r difrifoldeb os bydd yn digwydd, a rhoi gradd rhwng 1 a 4 i'r ddwy elfen.

Tebygolrwydd = T

1. Annhebygol o ddigwydd
2. Posib / gallai ddigwydd weithiau
3. Tebygol / bydd yn digwydd sawl gwaith
4. Tebygol o ddigwydd / disgwyl y digwyddiad

Difrifoldeb = D

D yma'r canlyniadau tebygol gwaethaf o gymryd yn ganiataol nad oes unrhyw fesurau rheoli yn eu lle:

1. Mân anaf, e.e. torri croen, cleisiau, straen, mân-losgiadau.
2. Anaf mawr ond heb beryglu bywyd, e.e. torri asgwrn, rhoi aelod o'r corff allan o'i le, tynnu cyhyr, toriadau, llosgiadau neu afiechyd sydd angen sylw meddygol.
3. Anaf mawr a allai beryglu bywyd, e.e. colli aelod o'r corff, torri asgwrn pwysig, afiechyd drwg, dinoethi neu hypothermia, anaf yn y llygaid.
4. Marwolaeth gwirfoddolwr, contractwr neu aelod o'r cyhoedd.

Tebygolrwydd x Difrifoldeb = Lefel y Risg **T x D = R**

Lefelau'r risg, 1 i 4 = Risg Isel

Lefelau'r risg, 6 = Risg Ganolig

Lefelau'r risg, 8 i 16 = Risg Uchel

		Difrifoldeb			
		1	2	3	4
Tebygolrwydd	1	1	2	3	4
	2	2	4	6	8
	3	3	6	9	12
	4	4	8	12	16

Esiampl 1 – Mae'r tebygolrwydd o anaf wrth roi hoelen mewn ffens yn debygol (gwerth tebygolrwydd o 4) ond mân anaf yw'r canlyniad posib (lefel difrifoldeb o 1).

$T \times D = R$, felly $4 \times 1 = 4$.

Mae lefel risg y gweithgaredd yma'n ISEL (4).

Esiampl 2 – Gall anaf wrth gynnu coelcerth gael ei ystyried yn debygol (gwerth tebygolrwydd o 4), ond mae'r canlyniad posib yn fawr ond nid yw'n peryglu bywyd (difrifoldeb o 2). $T \times D = R$, felly $4 \times 2 = 8$. Mae lefel risg y gweithgaredd yma'n UCHEL (8).

D.S. Mae'n rhaid i chi ddangos sut rydych yn mesur hyn ar y ffurflen.

Mae lefel y risg yn ymwneud â'r perygl cyn i chi ddefnyddio rhagofalon i leihau'r risg. Nawr bydd rhaid i chi feddwl am leihau'r siawns o anaf.

Esiampl 1 – Hoelio ffens. Dyma risg isel ond gallech ei gostwng drwy awgrymu bod pobl yn gwisgo menig garddio cryf. Hefyd gallech rybuddio pobl i fod yn ofalus o'u bysedd.

Esiampl 2 – Cynnu coelcerth. Gellir gostwng y risg uchel yma o'i gynnu dan amodau priodol, cymryd rhagofalon a sicrhau digon o ofod. Bydd hyn yn gostwng y tebygolrwydd o debygol i bosib ac felly'n lleihau'r risg i ISEL $2 \times 2 = 4$. Os byddwch chi, wrth gynnal yr asesiad risg, yn asesu nad oes digon o ofod ar gael i gynnu tân yn ddiogel, yna mae'r risg yn parhau'n annerbyniol o uchel ac ni ddylid bwrw ymlaen â'r dasg.

Disgrifiwch y rhagofalon fyddwch chi'n eu cymryd i leihau'r risg, pwy fydd yn gyfrifol amdanynt a pha bryd. Ailfesurwch y risg yn seiliedig ar y rhagofalon hyn, i weld a yw wedi newid i ganolig neu isel. Os yw dal yn uchel, PEIDIWCH Â DAL ATI. Os yw'n ganolig, yna meddyliwch yn ofalus cyn bwrw ymlaen.

Bydd nifer o'r rhagofalon yn cael eu cwblhau gan 'arweinydd tasg'. Mae'n syniad da cael rhywun i gynllunio pob digwyddiad a'i arwain. Dylai'r arweinydd ysgrifennu'r asesiad risg, cynllunio'r rhagofalon a'u hegluro i eraill. Gall hyn olygu cysylltu â phobl ymlaen llaw a dweud wrthynt am wisgo llewys hir ac esgidiau cryf, neu ddangos peryglon penodol iddynt ar y diwrnod. Edrychwch ar y tabl ar y dudalen gyferbyn am rai enghreifftiau o asesiad risg a wnaed o dasgau i'w cwblhau mewn mynwent.



Mae'r ffurflen Asesu Risg lawn ar gael yng ngwefan Gofalu am Erw Duw. Mae'n cynnwys gofod ar gyfer gwybodaeth ychwanegol, fel cyfeirnodau grid a rhifau ffôn mewn argyfwng.

Cit Cymorth Cyntaf

Dylai'r Cit Cymorth Cyntaf fod â chynnwys addas i nifer y bobl a phob risg sydd wedi'i datgan (e.e. llawer o hylif golchi llygaid wedi'i steryllu os yn delio â mortar calch).

Dylid briffio gwirfoddolwyr ar ddechrau'r sesiwn am y risg gysylltiedig â'r gwaith / digwyddiad, y ddarpariaeth

2. Iechyd a Diogelwch

a lleoliad y Cit Cymorth Cyntaf, pwy yw'r Swyddog Cymorth Cyntaf cymwys a ble mae'r ffôn argyfwng wedi'i leoli. I gael rhagor o wybodaeth am y cynnwys a argymhellir ar gyfer Cit/iau Cymorth Cyntaf, cysylltwch ag Ambiwylans Sant Ioan neu'r Groes Goch Brydeinig.

CADW COFNODION

Ewch â chopi papur o'r asesiad risg a ffurflen cyswllt mewn argyfwng i'r digwyddiad.

Cadwch ffeil gyda'ch holl asesiadau risg ynddi. Efallai bydd rheolwr y safle neu swyddogion yr eglwys eisau cadw'r ffeil i chi, gan ei fod yn gofnod defnyddiol iddynt hwy.

Llyfr Damweiniau

Cadwch gofnod o ddamweiniau a damweiniau agos. Gall hwn fod yn llyfr nodiadau gyda phensil wedi'i atodi wrtho, sy'n cael ei gadw ar y safle. Cofnodwch y ddamwain (gan gynnwys mân-ddamweiniau), enw'r person sydd wedi anafu, y dyddiad, yr amser o'r dydd ac unrhyw amodau arbennig, fel; golau isel, glaw, tir llithrig. Mae pobl yn anghofio cofnodi damweiniau agos yn aml, ond gall nodiadau fel hyn fod yn ddefnyddiol iawn. Defnyddiwch synnwyr cyffredin wrth benderfynu beth ddylid ei gofnodi.

Mae'r tabl isod yn rhoi rhai enghreifftiau ar gyfer asesu i ddechrau, yna cynllunio eich rhagofalon, ac yna ailasesu.

Peryglon	Math o Risg	Lefel y Risg TxD = R	Rhagofalon i ddileu perygl neu leihau risg	Pwy?	Pryd? Cyn Yn Ystod	Lefel Risg Newydd
Anwastad	Baglu a llithro	2x2=4	Arolygu'r man gweithio am fannau peryglus penodol. Rhybuddio am dir anwastad.	Arweinydd y dasg	C	1x2=2 Isel
Gostwng yn serth	Codwm ac anaf	2x2=4 Uchel	Tynnu sylw at y llethr serth a chadarnhau'r angen am gadw'r ardal yn glir o beryglon baglu (e.e. arfau, cotiau).	Arweinydd y dasg	C ac YY	1x4=4 Isel
Cerrig beddau	Carreg fedd yn syrthio ac anaf	2x4=8 Uchel	Gwirio am gerrig ansefydlog. Os yn bresennol, rhybuddio'r cyfranogwyr i gadw oddi wrth y rhain. Eu cau i ffwrdd os yn bosib.	Arweinydd y dasg	C ac YY	1x4=4 Isel
Coelcerth	Llosgi	4x2=8 Uchel	Peidio â llosgi os yw'n wyntog iawn. Gwneud yn siŵr bod y tân yn cael ei oruchwylio. Lleoli'r tân oddi wrth dir anwastad a'i gadw'n daclus. Defnyddio celfi i reoli'r tân a chadw'ch pellter. Gofalu bod cludwr dŵr gerllaw. Gwneud yn siŵr bod y tân wedi diffodd ar ddiwedd y dydd.	Arweinydd y dasg a gwirfoddolwyr	C ac YY	2x2=4 Isel
Coelcerth	Anadlu mwg, llygaid	3x2=6 Canolig	Gweithio i fyny'r gwynt oddi wrth y tân. Peidio â'i gynnu os yw'n rhy wyntog neu'n llosgi tuag at y safle gweithio.	Arweinydd y dasg a gwirfoddolwyr	YY	2x1=2 Isel

2. Iechyd a Diogelwch

ADOLYGU

Un o'r pump cam at brosiect llwyddiannus ar dir claddu yw cyfarfod blynyddol ac adolygiad o'r gwaith a sut mae'r gwirfoddolwyr yn teimlo (edrychwch ar daflen A1, Y Pump Cam).

Yn ystod y cyfarfod hwn, mae'n ddefnyddiol adolygu iechyd a diogelwch:

Ystyriwch y canlynol:

- Oes gennych chi ddigon o hyfforddiant cymorth cyntaf yn eich grŵp?
- A fyddai unrhyw un yn hoffi cael hyfforddiant?
- Oes gan y grŵp ffôn ar ffurf llinell dir neu ffôn symudol (sy'n gweithio!) i gysylltu â'r gwasanaethau brys os oes angen?

• Ydi'r cit cymorth cyntaf wedi cael ei ddefnyddio ac ydi o wedi cael ei ail-lenwi yn ôl yr angen?

• Oes asesiadau risg wedi cael eu cynnal ar gyfer yr holl ddiwyddiadau ac oes copiau mewn ffeil yn awr?

• Ydych chi'n casglu rhifau cyswllt mewn argyfwng y bobl sy'n gwirfoddoli'n rheolaidd?

• Oes patrymau'n dod i'r amlwg yn y llyfr damweiniau?

Er enghraifft:

Os yw damweiniau'n digwydd yn awr ddiwethaf y diwrnod gwaith, yna ystyriwch roi'r gorau i'r tasgau'n gynharach.

Llawer o fân anafiadau'n digwydd wrth ddefnyddio celfcyn penodol – oes angen celfcyn newydd neu wahanol?



Cysylltiadau defnyddiol

Y Groes Goch Brydeinig, www.redcross.org.uk

Eglwys Loegr, ChurchCare, www.churchcare.co.uk

Yr Eglwys yng Nghymru, www.churchinwales.org.uk/resources/property

Y Gweithgor Iechyd a Diogelwch, www.hse.gov.uk

Ambiwlans Sant Ioan, www.sja.org.uk

Darllen defnyddiol

Gofalu am Erw Duw ar gyfer ffurflenni asesu risg – www.caringforgodsacre.org.uk

Managing Visitor Safety in the Countryside – Principles and Practice,

www.vscg.co.uk/publications/managing-visitor-safety-in-the-countryside